

Bonobo's vol aandacht voor emoties

Bonobo's hebben net als mensen meer aandacht voor beelden waarop soortgenoten emotioneel gedrag vertonen dan voor neutrale scenes. Anders dan mensen kijken bonobo's echter het liefst naar positieve gedragingen: vlooiën, seks en gapen. Dat ontdekte de Leidse onderzoeker dr. Mariska Kret tijdens onderzoek in Apenheul. Samen met collega's van de Universiteit van Amsterdam en Apenheul publiceert ze hierover in het wetenschappelijk tijdschrift *PNAS*.

Nauwste verwanten van mens

Bonobo's zijn met chimpansees de nauwst levende verwanten van de mens. Onderzoek naar hun emotionele gedrag kan daardoor ook inzicht opleveren in hoe emoties bij mensen zijn ontstaan, aldus Kret. Dit type onderzoek bij bonobo's is echter nog schaars.

Rozijn als beloning

In heel Europa en de Verenigde Staten leven maar tweehonderd bonobo's in dierentuinen en Apenheul is met dertien dieren de enige Nederlandse dierentuin met de soort. Kret en collega's leerden vier vrouwtjes uit deze groep vaardigheden die nodig zijn voor de dot-probe-test, een taak die aandacht meet. Hierbij neemt de bonobo plaats voor een touchscreen waarop links en rechts twee afbeeldingen van andere, onbekende bonobo's verschijnen. Die vertonen positief, neutraal of negatief gedrag. Kret: 'We laten telkens tegelijk een emotionele en een neutrale gedraging zien. Vervolgens verschijnt er een stip op de plek van een van de afbeeldingen, die de bonobo moet aanraken voor een beloning, een stukje appel of een rozijn. Het idee is dat ze de stip sneller aanraakt als die op de plek verschijnt van de gedraging waar ze net naar keek.'

Aandacht voor emoties

Uit de test blijkt dat de bonobo's voor drie verschillende gedragingen duidelijk meer aandacht hebben dan voor neutraal gedrag: vlooiën, seks en gapen. Kret: 'De eerste twee zijn sociaal-emotioneel gedragingen, heel belangrijk voor de onderlinge relaties in de groep. Gapen is ook een interessante eigenschap. Het is bekend dat als de ene bonobo gaapt, een bonobo die dat ziet vaak ook gaat gapen. We weten zelfs dat de kans groter is dat ze ook gaan gapen als ze meer empathie hebben voor de aap die gaapt.'

Sociale band

De geteste bonobovrouwtjes letten niet duidelijk op negatieve afbeeldingen met angstige en machogezichtsuitdrukkingen, constateert Kret. Mensen die de dot-probe-test uitvoeren hebben juist voornamelijk aandacht voor negatief gedrag, en voor

chimpansees geldt dat waarschijnlijk ook. Kret: ‘Het lijkt erop dat bonobo’s de meeste aandacht besteden aan gedragingen die de sociale band bevorderen. Bonobo’s zijn daar ontzettend goed in, ze voorkomen conflicten of lossen ze meteen op.’

Positieve beloning

Uniek is volgens Kret dat zij en haar collega’s de bonobo’s tijdens de tests niet afzonderden van de rest van de groep – Apenheul zet sociale dieren niet graag apart. ‘Dat heeft wel veel extra trainingstijd gekost, in totaal zeker drie maanden. Maar met uitsluitend positieve beloning hebben we bereikt dat ze vrijwillig achter die computer gingen zitten om de tests te maken.’

Nieuwe tests

Kret en collega’s zijn inmiddels begonnen aan een tweede ronde tests, waarbij de dieren behalve onbekende dieren ook afbeeldingen van bekende bonobo’s krijgen voorgeschoteld. Kret: ‘De bonobo’s stonden al klaar achter het scherm, ze hadden er veel zin in. We zijn benieuwd hoe de extra factor van bekende bonobo’s uitwerkt in de resultaten.’

Noot voor de pers, niet voor publicatie

Artikel *PNAS: Bonobos (Pan Paniscus) show an attentional bias towards conspecifics’ emotions*

De foto’s zijn onder voorwaarde van correcte bronvermelding vrij te gebruiken en in hoge resolutie te downloaden via

<http://www.leidenuniv.nl/nieuws/persberichten/foto/bonobo-scherm.png>

<http://www.leidenuniv.nl/nieuws/persberichten/foto/bonobos-touwen.jpg>

<http://www.leidenuniv.nl/nieuws/persberichten/foto/bonobos-vlooiën.jpg>

Credits:

bonobo-scherm: Grietje Grootenhuis

bonobos-touwen: Hugh Jansman

bonobos-vlooiën: Joke Kok

Voor meer informatie:

Mariska Kret: 071-715276359 / m.e.kret@fsw.leidenuniv.nl

Inès van Arkel, Adviseur wetenschapscommunicatie: 071-5273282 /

i.van.arkel@bb.leidenuniv.nl.

Over de Universiteit Leiden

De Universiteit Leiden is een internationaal georiënteerde onderzoeksuniversiteit. De universiteit biedt hoogwaardig onderzoek en academisch onderwijs in het alfa-gamma- en bètadomein. De [Universiteit Leiden](#) heeft 5.500 mensen in dienst en leidt 25.800 studenten op.